

UNIUNEA EUROPEANĂ

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013
Investește în oameni!

Axa prioritară 1: Educația și formarea în sprijinul creșterii economice și dezvoltării societății bazate pe cunoaștere

Domeniul major de intervenție 1.2: Calitate în învățământul superior

Titlul proiectului: Cadru metodologic privind recunoașterea și echivalarea competențelor profesionale dobândite formal, nonformal sau informal de către asistenții medicali care nu au urmat studii universitare de licență

Numărul de identificare al contractului: POSDRU/155/1.2/S/141134

Beneficiar: Ministerul Educației și Cercetării Științifice

Partener: Institutul Național de Boli Infecțioase „Prof. dr. Matei Balș”

Cadru metodologic privind recunoașterea și echivalarea competențelor profesionale dobândite formal, nonformal sau informal de către asistenții medicali care nu au urmat studii universitare de licență

GHID DE BUNE PRACTICI

I. GLOSAR DE TERMENI

abilități – se pot exprima prin următorii descriptori: aplicare, transfer și rezolvare de probleme, reflecție critică și constructivă, creativitate și inovare;

Cadrul Național al Calificărilor din România - 8 niveluri de calificare care pot fi dobândite prin sistemul formal de educație și formare profesională din România și prin recunoașterea rezultatelor învățării dobândite prin învățare în contexte nonformale și informale, din perspectiva învățării pe tot parcursul vieții;

calificare – recunoaștere oficială a valorii rezultatelor individuale ale învățării pentru piața muncii în corespundere cu standardele ocupaționale de referință, precum și a educației și formării profesionale continue, printr-un act de studii (diplomă, certificat, atestat) ce conferă dreptul legal de a practica o profesie;

calitatea educației - ansamblul de caracteristici ale unui program de studii sau program de calificare profesională și ale furnizorului acestuia, prin care sunt îndeplinite standardele de calitate, precum și așteptările beneficiarilor

competență – ansamblu de informații, cunoștințe, capacități și atitudini teoretice și practice integrate, de care dă dovadă persoana în vederea realizării atribuțiilor și sarcinilor profesiilor muncitorești sau capacitatea dovedită de a selecta, combina și utiliza adecvat cunoștințe, abilități și alte achiziții constând în valori și atitudini, pentru rezolvarea cu succes a unei anumite categorii de situații de muncă sau de învățare, precum și pentru dezvoltarea profesională ori personală în condiții de eficacitate și eficiență;

competențe profesionale - ansamblu unitar și dinamic de cunoștințe și abilități;

competențele transversale - achiziții valorice și atitudinale care depășesc un anumit domeniu/program de studiu și se exprimă prin următorii descriptori: autonomie și responsabilitate, interacțiune socială, dezvoltare personală și profesională ;

cunoștințe - se pot exprima prin următorii descriptori: cunoaștere, înțelegere și utilizare a limbajului specific, explicare și interpretare;

experiență profesională - exercitarea efectivă și legală cu normă întreagă sau echivalent parțial a respectivei profesii;

UNIUNEA EUROPEANĂ

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

formare profesională reglementată - orice formare profesională care urmărește în special exercitarea unei anumite profesii și care constă într-un ciclu de studii completat, după caz, de o formare profesională, un stagiu profesional sau o practică profesională;

învățământ formal – învățământ instituționalizat, structurat în mod ierarhic, gradat cronologic, organizat și condus de organul central de specialitate al administrației publice;

învățământ informal – influențe educaționale/ de formare, care se produc permanent asupra personalității umane în context familial, comunitar, social, informațional și care au efecte pedagogice neproiectate;

învățământ nonformal – acțiuni de educație/ formare, desfășurate prin activități proiectate neformalizat în afara procesului didactic/ de formare ca atare (cercuri, ansambluri, cluburi, tabere, concursuri, excursii, conferințe, întruniri, expoziții), prin implicarea unor cadre didactice specializate (educator, diriginte, consultant, psiholog, metodist);

învățare pe tot parcursul vieții - toate formele de învățământ general, educație și formare profesională, educație non-formală și învățare informală urmate pe tot parcursul vieții, având ca rezultat o îmbunătățire a cunoștințelor, abilităților și competențelor, care pot include etica profesională

învățământ secundar profesional – parte integrantă a sistemului educațional național, orientat spre formarea și dezvoltarea competențelor profesionale specifice solicitate pentru realizarea unei meserii muncitorești;

nivel de calificare – ansamblu de competențe necesare realizării profesiei, gradul de independență și responsabilitate în îndeplinirea sarcinilor de lucru;

ocupație – activitate aducătoare de venit (în bani, natură sau servicii) cu caracter permanent, pe care o exercită o persoană într-o unitate economico-socială;

profesie – activitate cu caracter permanent, pe care o exercită o persoană conform unei calificări bazate pe anumite cunoștințe teoretice și deprinderi practice în corespundere cu denumirile profesiilor stabilite în standardul de stat;

profesie reglementată - o activitate sau un ansamblu de activități profesionale al căror acces, exercitare sau una dintre modalitățile de exercitare este condiționată, direct sau indirect, în temeiul unor acte cu putere de lege și acte administrative, de posesia anumitor calificări profesionale; utilizarea unui titlu profesional limitată prin acte cu putere de lege și acte administrative la titularii unei anumite calificări profesionale constituie în special o modalitate de exercitare;

sistemul european de credite transferabile sau creditele ECTS - sistemul de credite pentru învățământul superior utilizate în Spațiul european al învățământului superior. Creditele de studii transferabile sunt valori numerice alocate unor unități de cursuri și altor activități didactice, prin care se apreciază, în medie, cantitatea de muncă, sub toate aspectele ei, efectuată de student pentru însușirea cunoștințelor și competențelor specifice unei discipline;

standard ocupațional – act normativ care descrie atribuțiile și sarcinile de lucru, formulează competențele specifice profesiilor dintr-un domeniu ocupațional și reperle calitative asociate îndeplinirii cu succes a acestora, în concordanță cu cerințele pieței muncii;

titlu de calificare - diplomele, certificatele și alte titluri oficiale de calificare eliberate de o autoritate a unui stat desemnată în temeiul actelor cu putere de lege și al actelor administrative ale respectivului stat și care certifică formarea profesională;

UNIUNEA EUROPEANĂ

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

validare – proces de confirmare, de către organul competent, că rezultatele învățării/competențele dobândite de o persoană în cadrul învățământului formal, nonformal sau informal au fost evaluate și se conformează cerințelor prestabilite, care se soldează cu atribuirea calificării.

Obs : În urma tuturor discuțiilor și activității depuse de experții din acest proiect se consideră că termenul de „echivalare” nu răspunde Metodologiilor propuse, întregul proces fiind de fapt unul de recunoaștere și „validare” a competențelor profesionale dobândite formal, nonformal sau informal de către asistenții medicali care nu au urmat studii universitare de licență.

II. PROCEDURI DE RECUNOASTERE A COMPETENTELOR DOBANDITE FORMAL, NONFORMAL SAU INFORMAL DE ASISTENȚII MEDICALI CARE NU AU URMAT UN PROGRAM DE STUDII UNIVERSITARE DE LICENȚA

Asistenții care doresc să-și valideze competențele profesionale dobândite formal, non-formal sau informal pot beneficia de consiliere din partea membrilor **Departamentelor pentru recunoașterea și validarea competențelor profesionale** dobândite formal, nonformal sau informal de către asistenții medicali care nu au urmat studii universitare de licență din fiecare universitate, **pentru a-și evalua corect activitățile și competențele profesionale dobândite și șansa de a urma studii de licență.**

Vor avea dreptul să se înscrie pentru validarea competențelor profesionale dobândite formal, nonformal sau informal, și continuarea studiilor pentru obținerea diplomei de licență, **asistenții medicali care vor promova concursul de admitere în Învățământul Superior**, organizat de **universitățile care au programe acreditate de studii pentru asistenți medicali.**

Documentele necesare pentru înscrierea asistenților medicali sunt

- cerere de înscriere (tip);
- diploma de bacalaureat;
- diploma de absolvire (în original) a unei școli sanitare postliceale de asistenți medicali acreditată;
- certificat de sănătate (adeverință medicală).
- alte acte solicitate prin metodologiile proprii

După promovarea examenului de admitere în Învățământul Superior, asistenții medicali, absolvenți ai școlilor postliceale de asistenți medicali, pot solicita conducerii facultății sau universității, recunoașterea competențelor dobândite formal, nonformal sau informal.

Pentru recunoașterea acestor competențe, asistenții medicali care nu au urmat studii universitare de licență, vor depune la **Departamentul pentru recunoașterea și validarea competențelor profesionale dobândite formal, nonformal sau informal** din fiecare unitate de învățământ următoarele documente:

UNIUNEA EUROPEANĂ

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

Pentru portofoliul de recunoaștere și validare a competențelor asistenței medicali vor depune următoarele documente

- cerere de înscriere (tip);
  - curricula școlară;
  - documente absolvire cursuri de specializare (diplome)
  - documente examene de grade profesionale
  - adeverințe (semnate de manageri) de la spitale, policlinici, cabinete medicale, centre de sănătate în care să fi precizat locul de muncă și perioada de timp efectiv în care asistentul a lucrat.

Departamentul pentru recunoașterea și **validarea** competențelor profesionale dobândite formal, nonformal sau informal din fiecare universitate va analiza dosarele asistenților medicali care doresc să-și **valideze** competențele dobândite anterior și **vor decide care sunt disciplinele din curricula universitară ale căror competențe pot fi validate** pe baza documentelor depuse la dosar de către solicitanți.

Departamentul pentru recunoașterea și **validarea** competențelor profesionale dobândite formal, nonformal sau informal va înainta conducerii facultății un **Raport pentru fiecare solicitant cu disciplinele ale căror competente dobândite formal, nonformal sau informal pot fi validate**. În baza acestui Raport, conducerea facultății va emite o hotărâre și va **comunica solicitantului** care sunt disciplinele pentru care validarea competențelor se poate face în cadrul sesiunilor de examen, prin examene susținute în aceleași condiții cu ceilalți cursanți, fără însă a exista obligativitatea de parcurgere a programului de pregătire la disciplinele respective.

Validarea competențelor profesionale dobândite formal de către asistenții medicali care nu au urmat studii universitare de licență se va realiza (**în condițiile legii**) de către **structurile specializate** pentru recunoașterea și **validarea** competențelor profesionale dobândite formal, nonformal sau informal constituite la nivelul fiecărei universități, **pe baza curriculei universitare de la programul ce duce la obținerea calificării de asistent medical** și curricula școlii postliceale, **dacă există o similitudine între cele 2 curricule de cel puțin 75% din conținut**.

Evaluarea și validarea competențelor profesionale dobândite sau informal de către asistenții medicali care nu au urmat studii universitare de licență se va realiza în funcție de documentele prezentate de asistenții care doresc să obțină diplomă de licență. Pentru asistenții care au participat la **diverse cursuri de perfecționare** se vor echivala informațiile (noțiunile) care corespund unei **tematici** (discipline) din curricula asistenților de la facultate, în funcție de **numărul de ore** acumulate la activitățile informale (numărul de ore acumulate din activitățile informale să fie cel puțin egal cu numărul de ore al unei curricule din planul de învățământ al studenților de la facultatea de asistenți) și de tematica cursului.

Evaluarea competențelor dobândite **non-formal (prin schimburi de experiență, voluntariat în activitatea medicală)** se va recunoaște, pe baza unor documente (adeverințe) eliberate de la locul de muncă din care să rezulte timpul efectiv lucrat în fiecare loc de muncă.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013

DIPOSDRU

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICEMINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

Recunoașterea competențelor profesionale dobândite formal, non formal și informal de către asistenții medicali care nu au diploma de licență se va face **în urma promovării unor examene/teste și/sau probe de evaluare practică din curricula fiecărei discipline din planul de învățământ**, teste similare cu cele susținute de orice student de la facultatea de asistenți medicali.

III. PROCEDURI DE TRANSFORMARE A COMPETENTELOR DOBANDITE FORMAL, NONFORMAL SAU INFORMAL A ASISTENȚILOR MEDICALI CARE NU AU URMAT UN PROGRAM DE STUDII UNIVERSITARE DE LICENȚĂ ÎN CREDITE TRANSFERABILE ȘI DE ECHIVALARE

Sistemul European de Credite Transferabile (**ECTS**) a fost utilizat în învățământul superior din România începând cu anul universitar 2005-2006, în baza Ordinului Ministrului Educației și Cercetării nr. 3617/2005. Acest sistem a fost introdus pentru a crea premisele dezvoltării unui învățământ superior **centrat pe student și a promova mobilitatea studenților** la nivel național și european, în spiritul procesului Bologna, de crearea a Spațiului Învățământului Superior European, odată cu reorganizarea studiilor universitare pe trei cicluri succesive (licență, masterat, doctorat).

Începând cu anul universitar 2005-2006, Sistemului European de Credite Transferabile este utilizat în toate universitățile din România atât pentru a evidenția rezultatele profesionale ale propriilor studenți, cât și **în operarea transferului de rezultate profesionale** obținute de studenți ca urmare a frecventării și promovării unor discipline cuprinse în planurile de învățământ ale altor universități din țara și străinătate sau ale altor programe de studii din propria universitate.

În conformitate cu **Legea 1/2011 art. 148 și 149**, cu modificările ulterioare, "programele de studii universitare planifică și organizează volumul de muncă specific activităților de predare, învățare, aplicare practică și examinare în concordanță cu sistemul ECTS, exprimându-l în termenii creditelor de studii transferabile".

Recunoașterea competențelor profesionale este o condiție esențială pentru crearea unui Spațiu European Deschis al învățării și formării profesionale, care să permită mobilitatea fără obstacole a studenților și cadrelor didactice.

Aplicarea normelor naționale și internaționale privind alocarea creditelor transferabile va permite flexibilizarea și transparența rutelor de formare a asistenților medicali în contexte variate (formal, non-formal și informal) și, în același timp, reglementează cadrul general instituțional, conceptual și procedural, prin care se realizează, recunoașterea și validarea abilităților profesionale dobândite anterior.

Asistenții medicali care nu au urmat un program de studii universitare de licență, **admiși** la studii universitare de licență prin concurs **își pot recunoaște și valida competențele** dobândite anterior formal, non-formal și informal prin **examene / probe de verificare** pentru fiecare disciplină prevăzută în planul de învățământ al curriculei universitare de la facultatea de asistenți medicali.

Probele de verificare (examene / colocvii) se vor desfășura în aceleași condiții și cu aceeași tematică ca și în cazul celorlalți cursanți ai programelor ce duc la obținerea calificării de asistent medical.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

DIPOSDRU

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

Pentru obținerea creditelor alocate unei discipline, în conformitate cu Planul de învățământ, studentul la facultatea de asistenți trebuie să promoveze probele de verificare cu cel puțin nota 5. Această notă atestă minimum de cunoștințe pe care le posedă un student necesare pentru însușirea unor competențe profesionale și-i permit dezvoltarea unor abilități absolut obligatorii pentru exercitarea profesiei de asistent medical. Creditele transferabile nu înlocuiesc evaluarea calitativă a studentului prin note, ci o completează.

Alocarea de credite transferabile trebuie efectuată la toate disciplinele (obligatorii, opționale și facultative) menționate în cadrul planurilor de învățământ, inclusiv pentru activitatea de proiectare a unor lucrări sau studii, stagiile de practică.

Alocarea de credite transferabile se va face în conformitate cu practica universitară internațională, urmând metodologia Sistemului European de Credite Transferabile, potrivit căreia echivalentul numeric pentru cantitatea normală de munca a studentului pe parcursul unui an universitar este de **60 de credite**, iar unui semestru de învățământ superior îi corespund **30 de credite**.

În alocarea numărului de credite pentru fiecare disciplină se are în vedere, cantitatea de muncă pe care o solicita studentului disciplina respectivă, raportată la totalul cantității de muncă necesară pentru a promova un an întreg de studii. Cantitatea de muncă a studentului vizează orele de prezență fizică la activitățile didactice organizate (cursuri, seminarii, lucrări practice, stagii clinice la patul bolnavului, ateliere de studiu etc.), dar și orele de studiu individual, elaborare de lucrări științifice, cercetare etc, necesare pentru atingerea obiectivelor formative ale disciplinei, ca parte componentă a viitorului profil profesional. În general se consideră că unui credit îi corespund, în România, 25-30 de ore de muncă din partea studentului. Numărul de credite acordat unei discipline nu este divizibil și deci nu poate fi obținut în etape.

Aprecierea cantității de muncă depusă **nonformal și informal** de către asistenții medicali care nu au urmat studii de licență se va face de către fiecare. Departamentul pentru recunoașterea și **validarea** competențelor profesionale dobândite formal, nonformal sau informal de către asistenții medicali care nu au urmat studii universitare de licență din fiecare universitate pe baza documentelor depuse în portofoliu de fiecare solicitant, în primele 10 zile de la începerea primului an de studii. Din aceste documente trebuie să reiasă că asistentul medical a efectuat un număr de ore de pregătire teoretică și practică cel puțin egal cu cel prevăzut în planurile de învățământ ale fiecărei discipline de la programul de studii căruia i se adresează.

Alocarea creditelor transferabile diferitelor componente ale programului de studii trebuie să se bazeze pe estimarea realistă a volumului de muncă necesar studentului pentru a realiza obiectivele stabilite pentru fiecare dintre componente.

Creditele transferabile sunt acordate numai după încheierea cu succes de către student a activităților cerute și evaluarea corespunzătoare a rezultatelor, înțelegând ca seturi de competențe dobândite, respectiv ceea ce studentul știe, înțelege și este capabil să facă.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

IV. STRUCTURI (Resurse financiare și Resurse umane)

Cadrul organizatorică

Recunoașterea și echivalarea competențelor profesionale dobândite formal, nonformal și informal de către asistenții medicali care nu au urmat studii universitare de licență **se va realiza în universitățile care au programe acreditate de studiu pentru asistenți medicali.**

În aceste instituții se vor organiza **Departamente pentru recunoașterea și validarea competențelor profesionale dobândite formal, nonformal sau informal de către asistenții medicali** care nu au urmat studii universitare de licență. care trebuie să ofere îndrumare, consiliere și informare cu privire la aceste sisteme de recunoaștere, evaluare, validare a învățării formale, non-formale și informale.

Organizarea acestor procese de recunoaștere și echivalare, eforturile privind resursa umană și materială ce trebuie susținute de către universități au suscitat un subiect de discuție foarte amplu.

Financiar, un astfel de proces, este susținut în cele mai multe cazuri de către:

- persoanele care solicită validarea, potrivit unor tarife stabilite la nivelul instituției organizatoare;
- angajatorul persoanelor care solicită validarea potrivit unor tarife stabilite la nivelul instituției organizatoare;
- alocările bugetare, potrivit unor tarife stabilite la nivel național.

În estimarea taxelor trebuie incluse costurile asociate cu pregătirea și sprijinirea studentului în vederea realizării portofoliului, cu evaluarea și administrarea etc. De regulă, costurile în vederea acordării de credite prin nu sunt mult diferite față de cele ale pregătirii tradiționale.

Învățământul superior este adesea privit drept cel mai problematic nivel în ceea ce privește implementarea procedurilor de recunoaștere a educației non-formale și informale anterioare. Deoarece acest proces necesită confirmarea că cursurile non-formale, experiența profesională și experiențele de viață pot fi echivalente rezultatelor învățării din ani de educație formală și, prin urmare, pot să califice un candidat pentru a intra în învățământul superior, pentru a progresa ulterior în studiile sale sau pentru a primi o diplomă de studii superioare complete, nu este surprinzător faptul că opiniile cu privire la această chestiune sunt adesea destul de împărțite. Cu toate acestea, obiectivele convenite în cadrul procesului Bologna exercită o presiune sporită asupra nivelului de învățământ superior pentru a-și adapta cultura și practicile.

Vom analiza ce presupune implementarea unui asemenea sistem în universitățile din România, din punct de vedere logistic: structurile sunt organizate sub forma unor centre sau departamente conduse de director sau președinte, aparat tehnic (secretariat, arhivă) evaluatori și mentori.

Foarte important într-o primă fază îl reprezintă pregătirea resursei umane ce va fi implicată în acest proces, ceea ce de fapt își propune acest proiect. Identificăm două categorii importante: evaluatorii și mentorii.

În ceea ce privește **evaluatorii**, aceștia sunt de cele mai multe ori cadre didactice cu experiență în domeniul în care se cere recunoașterea și echivalarea (proces numite pe scurt de foarte multe ori „validarea“), dar și reprezentanți ai angajatorilor absolvenților din domeniul respectiv.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

OPIOSDRU

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

Rolul evaluatorilor se concretizează în: **analiza documentației de studii** (planul de învățământ, fișele de disciplină, materiale de examinare/evaluare, rezultate și note obținute, certificate și diplome etc.), **proces demonstrative** (examinări scrise, examinări orale, interviuri, prezentări de proiecte, teme/sarcini, observații asupra practicii, observarea realizărilor, demonstrarea abilităților, simularea, vizualizarea produsului obținut), teste standardizate, privire de ansamblu asupra programului)

Mentorul realizează o serie de funcții în sprijinul studentului care solicită credite. Acestea vor depinde de metoda specifică folosită în prezentarea și evaluarea dovezilor de cunoștințe.

Din analiza experienței din toată lumea reiese ca cea mai răspândită și mai potrivită metodă folosită pare să fie portofoliul de cunoștințe. În timp ce următoarele activități se referă în general la pregătirea probelor în contextul unui portofoliu de cunoștințe, aceasta descrie în același timp și rolul și funcția consilierului/mentorului, indiferent de metoda folosită pentru evaluarea educației anterioare.

Atribuțiile mentorului:

1. Oferă informații clare și precise asupra motivului și a metodei de colectare, comparare și prezentare a dovezilor în vederea procesului de evaluare.
2. Se asigură că studentul analizează toate experiențele relevante.
3. Se asigură că studentul înțelege rezultatele educației și criteriile conform cărora se evaluează cunoștințele.
4. Acele scopuri, care se așteaptă să fie atinse, se identifică pe baza experienței citate/menționate.
5. Ajută studentul să-și creeze așteptări realiste în ceea ce privește valoarea educației sale anterioare.
6. Se asigură că rezultatele avute în vedere sunt în consonanță cu așteptările pe termen lung ale studentului.
7. Ajută la identificarea acelor rezultate care sunt posibil de îndeplinit pe baza cunoștințelor anterioare.
8. Sunt explorate toate posibilitățile de a prezenta dovezi ale cunoștințelor deținute.
9. Planul pentru identificarea, prezentarea și verificarea cunoștințelor este creat astfel încât să-i asigure studentului o pregătire eficientă și reală.
10. Acest plan este revizuit constant împreună cu studentul.
11. Studentul este sprijinit în cursul acestui proces de pregătire a dovezilor, fie ca aceasta se realizează sub forma de portofoliu sau sub alte forme. Acest sprijin are o importanță deosebită la începutul procesului.
12. Îndrumarea studentului este asigurată de-a lungul procesului în vederea colectării eficiente și a realizării unei prezentări corecte și clar structurate a dovezilor referitoare la cunoștințele pentru care se solicită credite.
13. Legătura cu specialiștii și cu potențialii evaluatori este menținută în vederea monitorizării procesului și a menținerii încrederii studentului.
14. În cazurile în care nu există dovezi clare ale cunoștințelor deținute, trebuie făcute eforturi în scopul unor demonstrații alternative pentru evaluarea cunoștințelor.
15. Studentul este informat că toată documentația trebuie completată, iar procedurile trebuie respectate.
16. Atât cât este posibil, toate oportunitățile de colectare a informațiilor ce dovedesc

cunoștințele trebuie să fie utilizate, iar informațiile trebuie evaluate conform nevoilor studentului.

17. Colectarea dovezilor și verificarea lor este planificată astfel încât să se utilizeze eficient timpul și resursele avute la dispoziție.
18. Toate metodele utilizate sunt selectate pentru a oferi accesul la o evaluare corectă și de încredere.
19. Se precizează termenele exacte pentru procesele de colectare, prezentare și evaluare.
20. sprijinul până în stadiul final al prezentării dovezilor,
21. analiza dovezilor din punct de vedere al relevanței,
22. studentul trebuie să înțeleagă exact care sunt rezultatele studiilor sale precum și criteriile după care sunt evaluate cunoștințele sale,
23. legătura cu evaluatorul și cu procesul de evaluare trebuie menținută până la clarificarea tuturor problemelor,
24. legătura cu evaluatorul și cu procesul de evaluare trebuie menținută, astfel încât să se stabilească toate autentificările necesare,
25. acordarea de explicații clare și de sfaturi potrivite studenților, în cazul în care s-a apreciat că dovezile aduse nu întrunesc standardele cerute,
26. atunci când există îndoieli, trebuie să se faciliteze contactul direct între student și evaluator,
27. studentul trebuie să fie înștiințat de orice posibilitate de contestație în cazul respingerii portofoliului,

Un alt aspect deloc de neglijat ar fi elaborarea unui Manual de proceduri la nivelul acestor departamente care să stabilească clar rolurile și fluxul documentelor și proceselor, împreună cu un Cod de etică profesională.

V. STUDII DE CAZ

1. Belgia

Educația nursing în Belgia are un caracter neomogen datorat faptului că Belgia este o țară federală: 1/3 este vorbitoare de limbă germană, 1/3 de limbă olandeză (partea flamandă) și 1/3 este vorbitoare de limbă franceză (partea valonă); fiecare din aceste regiuni are guvern propriu și legi proprii care uneori pot fi extrem de diferite, chiar dacă toate cele trei regiuni se supun legilor "generale" ale guvernului federal. Astfel conform Directivei din 2005 și apoi a celei din 2010, educația nursing în Belgia se face prin învățământ universitar, dar în timp ce în regiunea flamandă se face prin colegii universitare de 3 ani, în regiunea valonă se realizează prin facultăți de 4 ani. Aceste lămuriri au fost oferite de către Andre Vyt, cadru didactic la Artevelde University College, Bruxelles.

Vizita de lucru s-a realizat în regiunea flamandă, ca urmare legile care coordonează educația nursing sunt specifice Ministerului Sănătății flamand. În această regiune educația nursing se realizează începând cu vârsta de 18 ani, pe 2 căi: fie prin educație de nivel 5 (similar cu școlile post-liceale din România) de 3 ani și 180 de credite, nivel care formează "nursele calificate"; fie prin educație corespunzătoare nivelului 6 prin colegiile universitare de 3 ani (180 de credite transferabile) denumită "licența

UNIUNEA EUROPEANĂ

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013

DIPOSDRU

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICEMINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

profesională” sau ”licența academică” – corespunzător absolvenților cu diplomă de la colegiile universitare din România – ”nurse licențiate”. Ambele nivele de educație oferă aceleași abilități de îngrijire a pacienților, dar colegiul oferă mai multă pregătire teoretică și competențe de cercetare, de management sanitar și de îngrijiri speciale (cum ar fi cele acordate pacienților din reanimare, din serviciile de oncologie, de pediatrie și geriatrie); în practică doar absolvenții de colegii universitare pot lucra în aceste specialități. Absolvenților de colegiu universitar li se mai oferă posibilitatea de a participa la studii masterale în domeniul nursing sau domenii înrudite cu acesta (de exemplu managementul serviciilor de sănătate); educația nursing prin doctorat este posibilă doar la nivel universitar, dar nu este prea frecvent întâlnită în Belgia (cazurile sunt sporadice).

Pentru a beneficia de avantajele oferite de diploma de colegiu universitar, absolvenților de școală secundară pot intra, imediat ce termină școala secundară sau oricând iau ei decizia, în programul scurt de pregătire universitară numit ”curs pod” – bridging cours – care are ca principiu câștigarea competențelor profesionale specifice educației universitare fără a mai repeta noțiunile care deja au fost învățate. Educația universitară se desfășoară pe parcursul a 3 ani (180 ECTS) astfel: în fiecare zi au loc cursuri și/sau lucrări practice/practica la patul bolnavului astfel: în anul I – 1/3 din timpul pentru studii este reprezentat de practică, în anul II: 1/2 din timp este pentru practică iar în anul III – 2/3 din timp este reprezentat de practică. Acest tip de program de studii este aproape imposibil de urmat de către studenții adulți, adică nursele salariate. Pentru acest motiv nursingelor calificate li se oferă posibilitatea să participe la un program de studii universitare numit ”bachelor-bridge” sau curs-pod către licență care permite însușirea de cunoștințe specific universitare (cercetare, management, asistență publică, nivel superior de cunoștințe teoretice) știind fiind faptul că achizițiile practice (tehnica îngrijirii bolnavului) sunt aceleași la cele două forme de învățământ. De ce un astfel de curs? Deoarece în sistemul sanitar ne confruntăm cu o evoluție rapidă a achizițiilor, descoperirilor și inovațiilor științifice; nursele trebuie să aibă cunoștințe manageriale pentru a coordona echipa de îngrijiri; angajatorii au nevoie de angajați cu nivel crescut educațional, capabili să acționeze corect și independent în anumite situații; salariații trebuie să învețe pe tot parcursul vieții. Studenții care participă în Belgia la un astfel de curs-pod sunt absolvenți de școală secundară de nursing, cu vârste în general mai mari de 21 de ani și care lucrează full-time, au familie și alte obligații sociale. Pentru acest motiv universitatea a pregătit o ofertă de cursuri-pod flexibilă, adaptată fiecărui caz în parte, cursurile fiind part-time pentru adulții care lucrează în domeniul nursing și care trebuie să combine serviciul cu învățarea și cu viața socială. Pentru tinerii absolvenți de școală secundară care nu lucrează încă universitatea le dă posibilitatea continuării studiilor prin acest program dar aceștia trebuie să lucreze sau să facă practică corespunzătoare orelor de practică de la programul normal de studii universitare.

Programul de curs-pod are flexibilitate în a fi accesat, în a fi organizat și accesabilitate de transfer.

Flexibilitatea în a fi accesat constă în faptul că informațiile pot fi primite utilizând diferite metode: studiu individual, lecții la care se discută despre probleme și se răspunde la întrebările studenților, oferirea de materiale educaționale digitale, învățarea bazată pe net (intra-net și e-learning), cursuri față – în - față. Cursurile se realizează doar 1 zi pe săptămână, orarul fiind stabilit încă de la începutul anului (cursuri, examinări, activități

UNIUNEA EUROPEANĂ

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

DIPOSDRU

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

speciale) astfel încât studentul să cunoască programul și să-și aranjeze activitatea la serviciu astfel încât să aibă posibilitatea de a participa la cursuri. Colegiul oferă și facilități diverse: ore deschise mai multe la secretariat, la bibliotecă, de consiliere, de ghidare psiho-socială, ghid juridic și altele.

Flexibilitatea de organizare se referă la posibilitatea de a alege de către fiecare student în parte, timpul în care să realizeze creditele (de exemplu poate face 60 credite/an, sau 30-30 sau 40-20) – cu alte cuvinte poate studia part-time, atât timp cât consideră el că are nevoie; alegerea poate fi făcută la începutul anului de studiu sau oricând în cursul anului. Acest program individualizat de studiu este în concordanță cu experiența pe care a dobândit-o la locul de muncă, cu cunoștințele pe care le-a obținut prin studiul individual sau prin cursurile la care a participat de educație continuă și cu competențele pe care le-a dobândit de-a lungul timpului – dar în final trebuie să aibă aceleași competențe ca oricare student la programul normal de licență (așa-numita procedură APEL). Cu ceva timp în urmă cadrele didactice aveau cerințe mai mari din partea nurselor practiciene ceea ce a scăzut adresabilitatea acestora către programul-pod universitar; în prezent s-a convenit că toți absolvenții de colegii universitare trebuie să aibă același nivel de cunoștințe/competențe, indiferent de vechimea în câmpul muncii.

Flexibilitatea de transfer constă în oferirea posibilității de a studia la programele universitare de master unde competențele câștigate trebuie "ajustate" la programul de master.

Studentii programului universitar-pod nu trebuie să refacă creditele pentru care au mai învățat anterior, motiv pentru care ei primesc credite pentru experiența pe care au căpătat-o lucrând (așa-numita "învățare prealabilă prin propria experiență").

La Antwerpen (Anvers) am discutat cu Eva Van der Linden, șefa programului de nursing de la Artesis Plantijn Hogeschool (AP University College). Această instituție a fost publică iar în urmă cu 5 ani a investit foarte mult în actualul campus extrem de modern. Cadrele didactice care predau aici sunt cu studii masterale, doar 5% sunt doctori în științe; 20% dintre lectori sunt licențiați tip bachelor și cu master, restul fiind doar absolvenți de colegii universitare. Ei numesc A1 nursele licențiate prin program de colegiu universitar și A2 pe cele cu educație post-secundară; acestea sunt evaluate printr-un instrument de evaluare (conform legislației de evaluare) pentru a evidenția competențele pe care le au și pentru care pot primi credite. După evaluare acești studenți intră în programul-pod de up-gradare a cunoștințelor la nivel de licență. Evaluarea pentru recunoașterea competențelor pentru licență se face de către o comisie prin procedeul de interviu. Candidatului i se cere să reflecteze asupra unui caz complex (cu probleme clinice, sociale și psihologice deopotrivă) și i se cere să descrie cum ar proceda dacă în practică ar avea o astfel de situație (cu scopul de a vedea dacă face față eficient la o astfel de situație în practică). Exemplu de studiu de caz: un caz care combină 3 competențe: organizatorice, prevenție și intervenții centrate pe pacient.

Eva ne spune că pentru sistemul sanitar există legislație regională dar pentru educație există legislație națională în Belgia. Nursele care lucrează sunt fie absolvente de colegii universitare (licențiate sau/și cu masterat), fie absolvente de școli post-secundare fie absolvenți ai primului an de nursing care se numesc "asistent de îngrijire" (și este oarecum similar cu infirmiera din România). Nursele au fost cu timp în urmă pregătite

UNIUNEA EUROPEANĂ

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013

DIPOSDRU

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICEMINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

pentru diferite specialități dar din 1996 au fost interzise aceste pregătiri diferențiate, absolvenții fiind numiți nurse generaliste sau moașe. După terminarea colegiului universitar se pot identifica câteva specializări (în oncologie, psihiatrie, îngrijiri intensive de reanimare) pentru care studenții optează în ultimul an de studii ca să le studieze și care sunt trecute în suplimentul de diplomă. În colegiul universitar AP din Antwerpen există 2 programe de studii pentru nurse: programul standard și separat acreditat – programul-pod. În programul pe care ni l-au pus la dispoziție se arată care sunt cursurile la care studenții din programul-pod trebuie să participe și care sunt cele la care au participat în școala post-secundară și pentru care și-au asumat că au deprinderi cognitive suficiente. De exemplu, în anul I: vor participa la cursul de psihologie (pe care nu l-au făcut în școala post-secundară) pentru care vor fi acordate 4 ore luna. Restul cursurilor nu sunt obligatorii dacă înainte de înscrierea la colegiu au fost validate competențele câștigate anterior și asumate de către student că le are. Chiar dacă nu participă la cursuri pentru că au fost validate aceste competențe, studenții participă la examenele de sfârșit de semestru cu toți ceilalți studenți deodată (în același timp).

Pentru specializare este nevoie de 2 ani lucați în domeniul respectiv și minim 24 ECTS de teorie. Numărul de credite totale nu este mai mare de 60 ECTS (20 pentru teorie, 20 pentru practică și 20 pentru clinic). De ex pentru Reanimare (intensive care) este nevoie de 60 ECTS, pentru psihiatrie este nevoie de 60 credite, pentru diabet este nevoie de 20 credite.

În anul 2012 AP University College din Anvers avea înmatriculați 331 studenți la nursing din care 41 la program de upgrade (programul-pod). Cu dovada că au făcut școala post-secundară li se deduc 60 credite transferabile (corespunzătoare științelor fundamentale), celelalte 120 credite pe care trebuie să le realizeze fiind stabilite de către fiecare universitate în parte (conform autonomiei universitare de a avea programe speciale). La AP College se fac în cadrul programului-pod lecții timp de 5 ore/zi timp de 2 ani de la ora 1600 la 2100. Programul-pod este acreditat separat printr-o vizită de acreditare.

Tot în Anvers am vizitat Karel de Grote Hogeschool (Colegiul Universitar Karel de Grote) din cadrul Facultății de Bunăstrăe, Educație și Sănătate, campusul Markgrave, care este o instituție privată de învățământ dar care este în totalitate susținută financiar de către guvern. Prezentarea a fost făcută de către Mark Willekens, lector, coordonatorul programului de actualizare pentru nurse (Nursing Upgrade Programme) al Colegiului Universitar din cadrul Facultății de Științe ale Bunăstării, Educației și Sănătății. Acest program-pod se derulează în KDG College de 15 ani.

KDG College este cel mai mare colegiu universitar din Anvers: are 12 campusuri universitare și 11266 de studenți, 1336 de cadre didactice, 200 de parteneri ERASMUS, 7 arii educaționale, 12 locații pentru școli – acoperind arii de interes de la grădinițe și până la nivelul universitar (managementul afacerilor, relații internaționale, profesori, lucrători sociali, inginerie aplicată și tehnologie, arte vizuale, îngrijiri pentru sănătate). Colegiul de nursing pregătește nurse generaliste și moașe. Este de remarcat că ei diferențiază 2 tipuri de diplome universitare (nivel Bachelor): "professional bachelor" (când ai absolvit studiile poți lucra) și "academic bachelor" (absolventul nu poate lucra decât după ce a făcut studii de master în domeniul respectiv – așa cum este de exemplu cazul farmaciei). Colegiul oferă și cursuri de educație pe tot parcursul vieții pentru

UNIUNEA EUROPEANĂ

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013

OIPOSDRU

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICEMINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

nursing: licență avansată pentru nursingul geriatric, licență avansată pentru nursingul oncologic; cursuri post-absolvire de geriatrie, de îngrijiri neo-natale, de îngrijiri paliative, de pediatrie și neonatologie; cursuri pentru mentorat clinic, cursuri de specializare pentru îngrijirea rănilor. Campusul Markgrave are 916 studenți la nursing și 216 studenți la programul-pod.

Mark ne explică faptul că în Belgia există nivelul HBO5 de 3 ani (post-secundar) de 3 ani pentru nurse (nivelul 5); nivelul 6 Bachelor de 3 ani cu 180 ECTS (60 ECTS x 3 ani); nivelul 7 - Master după Bachelor cu 120 ECTS (2 ani x 60 ECTS pe an) și nivelul 8 – PhD. Ideea fundamentală a programului-pod este de a egala diferențele de calificare dintre nivelul 5 și 6, de a îndrepta nursingul spre caracterul lui științific, de a învăța nursele să acționeze critic și de a lucra bazat pe dovezi. În urma acestui program nursele trebuie să aibă competența de a organiza și coordona activitatea de îngrijire, de a oferi îngrijiri personalizate, de a lucra într-o echipă intra și interprofesională, de a monitoriza și promova calitatea îngrijirilor, de a contribui constructiv la dezvoltarea profesională, de a gândi inovativ și inventiv. Ideea centrală a programului-pod este de a completa cunoștințele și de limita repetiția cunoștințelor deja însușite în nivelul 5. Programul-pod ghidează învățarea independentă, limitează numărul de lecții predate la școală, stimulează auto-motivarea învățării și oferă suport din partea lectorilor. Astfel, la KDG Colege se fac doar 3 ore de școală/săptămână (curs), toate materialele pentru învățare se află pe website iar lectorii sunt prezenți pe site pentru a ajuta studenții care solicită acest lucru. La acest colegiu se recunosc 60 credite (modulele de bază/științele fundamentale studiate la nivelul 5) și se mai fac 120 de credite (corespunzătoare cursurilor normale de 2 ani) sub formă de BAM (module de bază) și BAF (cursuri opționale) care se referă la: nursing geriatric, nursing pediatric, nursing psihiatric, nursing social, nursing de spital – studentul având posibilitatea să aleagă între acestea. Pentru programul-pod studentul face BAM în primul an și BAF în cel de-al doilea an. Pentru primul an are 35 ECTS de teorie și 25 ECTS de experiență profesională. Pentru cel de-al doilea an are 25 ECTS de ore teoretice, 31 ECTS de experiență profesională 4 ECTS pentru teza (lucrarea de diplomă).

Exemplificarea BAM la KDG Colege (anul I al programului-pod): curs de organizarea și coordonarea îngrijirii (planuri de îngrijire pentru grupuri specifice de pacienți – lucrul pe cazuri); oferirea de îngrijiri (patologie, intervenții nursing, îngrijiri psihologice, sociale, spirituale) – pentru copii, adulți și bătrâni; lucrul în echipă (dinamica grupului, tehnici avansate de comunicare, raportarea în echipă); calitatea îngrijirilor (promovarea sănătății, responsabilitățile nursei tinere); cercetarea științifică (scrierea unui articol mic); inovație (nursing în Europa, nurse în relația cu alte persoane); practica (experiența profesională).

Exemplificarea BAF la KDG Colege (anul II al programului-pod): organizarea și coordonarea îngrijirilor în așezările paliative; curs opțional de oferire de îngrijiri (nursing psihiatric, nursing social, nursing pediatric, nursing geriatric, nursing de spital); lucrul în echipă (îngrijiri acordate de îngrijitori – n.a. infirmieri în România, colaborare interprofesională în cazul îngrijirilor pentru sănătate); calitatea îngrijirilor (nurse ca educator); cercetare științifică (recenzia literaturii); inovare (proiecte calitative); practica (experiența profesională). Experiența profesională se realizează prin stagii sau educație clinică. Astfel, în BAM se ia în considerare învățarea la locul de muncă iar în BAF se ia în

UNIUNEA EUROPEANĂ

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

considerare învățarea la locul de muncă sau stagiile ori clasele opționale amintite anterior. Oricare din această situație este monitorizată și evaluată de către un mentor sau lector (mentorul este pentru studenții salariați iar lectorul pentru studenții care nu sunt angajați dar pe care școala îi trimite în practică).

Întreaga activitate este permanent evaluată și la final se realizează examinarea. Planificarea acestor activități de evaluare se face încă de la începutul anului universitar (pentru tot anul) pentru ca studenții salariați să știe exact cum să-și planifice din timp activitatea la serviciu pentru a nu lipsi de la evaluări; sunt prevăzute în cursul anului și întâlniri cu toți studenții (KO) pentru a evalua problemele care apar pe parcursul activităților. În anul I de cursuri-pod cursurile teoretice sunt planificate joi dimineața sau vineri după-amiaza pentru a le da posibilitatea să aleagă; în anul II cursurile sunt planificate doar vineri după-amiaza (deoarece grupele sunt mai mici, grupe-clinice).

Scutiri: calificările și competențele. Calificările: sunt scutiți de 60 de credite transferabile cei care au absolvit nivelul 5 în nursing (școala post-secundară – n.a. școala post-liceală în România); sunt scutiți de credite în plus cei care au competențe pe care le utilizează (cu alte cuvinte primesc ECTS pentru ceea ce știu să facă). În cazul scutirilor pentru competențe se recunoaște ceea ce a învățat anterior, dar întrebarea care se pune este: ceea ce face este ceea ce a învățat? Motiv pentru care scutirea se dă doar pe baza unui certificat de competență care se acordă de către o comisie. Această comisie este numită de către Asociația Colegiilor Universitare Flamande care evaluează fiecare candidat în parte pentru a elibera un certificat de competențe, cu 1 lună înainte de începerea anului universitar. La Comisie candidatul trebuie să treacă testul de aptitudini care constă în depunerea unui portofoliu, apoi participă la un interviu cu membrii comisiei și uneori dă un test de abilități practice – pentru a-și demonstra competențele. Rezultatele evaluării se eliberează de către Comisie în 2 săptămâni. Ideea de la care se pleacă este aceea că în urma nivelului 5 absolventul știe să facă dar în urma nivelului 6 trebuie să gândească și apoi să facă. Interviul durează 1h1/2. Comisia este plătită de către universitate. Pentru realizarea portofoliului se oferă candidatului un ghid; candidatul trebuie să aleagă competența (din 6 alternative oferite), să depună o "reflecție personală" și să depună documente care să dovedească competențele pe care le susține că le are (de exemplu recomandarea din partea nursei șefă de secție sau proiecte la care a participat). Și vechimea este un criteriu de competență; astfel, o persoană cu peste 20 ani vechime este scutită de a mai face unele credite. Am văzut un portofoliu: acesta avea un dosar ce conținea CV-ul (2 pagini), un document ce descrie competențele pe care le are candidatul (4-5 pagini), un document cu descrierea profesională proprie (2 pagini) și un document în care candidatul descrie cum se descurcă într-o echipă interprofesională (3-4 pagini); un al doilea dosar al aceluiași candidat conține copiile xerox care documentează ceea ce a descris în portofoliu. Există Proceduri care descriu întocmai ce trebuie să conțină portofoliul; acestea trebuie să fie transparente și să ajute candidatul ca să știe exact ce are de făcut. Interviul este realizat de către o comisie alcătuită din: șeful comisiei, lectorul, reprezentantul profesional. În urma interviului candidatul își demonstrează competențele și abia apoi poate fi scutit de anumite cursuri. Programul-pod este plătit de către Guvern.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

DIPOSDRU

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

Evaluarea o plătește candidatul: se plătesc 2 euro pentru fiecare ECTS la evaluare, astfel suma finală este $(2 \times 60) + \dots$ alte ECTS acceptate ca fiind scutite. Pentru ceilalți 2 ani plătește guvernul: 250 euro + 8-10 euro pentru fiecare ECTS dobândit.

Întregul proces de evaluare durează între 4 și 8 săptămâni, o evaluare pentru aflarea ECTS-urilor acordate având loc primăvara (în Martie) și una toamna – înainte de începerea anului universitar. Ca urmare, fiecare student are un curriculum personalizat. Dacă fac dovada că au făcut cursuri post-absolvire nu mai fac partea teoretică corespunzătoare, ci doar participă la examen.

APEL (Assesment of Prior Experiential Learning – evaluarea învățării anterioare bazată pe experiență și observație) este procedura prin care instituțiile recunosc că individul face dovada cunoașterii prin învățarea formală (în instituții de învățământ), non-formală (prin educație pe tot parcursul vieții) și informală (pe cont propriu). Exemple de învățare anterioară prin experiență: învățarea datorată activităților profesionale desfășurate, prin voluntariat, prin activități de petrecere a timpului liber, datorată învățării non-formale și ne-certificate.

Obiective: extinderea accesului la învățământul superior; dezvoltarea unui program de studiu bazat mai mult pe studiul individual; crearea de oportunități; dezvoltarea de cursanți pe tot parcursul vieții; aplicarea politicii de dezvoltare a învățării flexibile; acreditarea învățării bazată pe experiență și observație anterioară; APEL este un instrument pentru validarea competențelor pentru un program sau module bine definite; cu acest certificat un student poate solicita un program educațional scurt.

Scopul principal: de a obține o diplomă sau un program de studii mai scurt la o instituție de învățământ superior prin luarea în considerare competenței(lor) realizate prin învățarea informală și non-formală. Acest lucru se realizează prin trimiterea de către candidat a unui portofoliu bazat pe dovezi legate de rezultatele învățării și astfel realizarea de credite, după evaluarea din procedura APEL.

Principiile de bază: pentru fiecare unitate există o listă de competențe (abilități și cunoștințe care sunt rezultatul acelei unități); pentru fiecare competență există indicații (în baza cărora competența poate fi testată).

Principalii pași în procedura APEL: ghidare/orientare, aplicație, evaluare, acreditare, continuarea cursurilor. Orientarea: la Colegiul universitar din Gent orientarea candidaților este central oferită. Persoana desemnată sprijină atât candidații (componenta externă) cât și departamentele (componenta internă). Evaluarea: candidatul depune un portofoliu ca primă metodă de evaluare și pentru a doua metodă de evaluare depune o reflecție personală, participă la un interviu sau la un test (dacă interviul nu este convingător/satisfăcător). Dacă există suficientă informație se va trece la evaluare, dacă nu sunt solicitate teste adiționale sau interviu suplimentar. Portofoliul. Acest document conține informații personale și o listă cu documente care demonstrează cunoștințele dobândite anterior (certIFICATE, contracte de muncă, proiecte, etc) – pentru fiecare competență fiind nevoie de minim 2 documente dar nu mai mult de 4 documente doveditoare. Evaluarea portofoliului se face prin corelarea probelor cu rezultatele învățării. Portofoliul este apreciat independent de către doi evaluatori (diferențele de apreciere între aceștia netrebuind să fie semnificative); șeful departamentului confirmă

UNIUNEA EUROPEANĂ

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

dacă competența este recunoscută și la ce nivel; având la bază recomandarea, șeful departamentului decide dacă să valideze rezultatele învățării anterioare bazate pe experiență personală și certificate prin procedura APEL.

Informații concrete: candidatul plătește pentru procedura APEL 155 de euro; el beneficiază de ghidare permanentă; durata evaluării este de 30 de zile. Odată ce procedura APEL este încheiată candidatul se va înmatricula la Colegiul Universitar Gent și va plăti tariful normal de înmatriculare. La nursing Colegiul universitar din Gent are în medie 55 de candidați pe an la programul-pod cu 2 tipuri de studenți: cei cu vechime de până la 5 ani în muncă care trebuie să efectueze un număr de ore de stagiul și cei cu mai mult de 5 ani vechime în câmpul muncii care sunt scutiți de un an întreg de studii (60 de credite transferabile).

2. Estonia

Recunoașterea învățării anterioare (RIA) este un proces care ajută la evaluarea instituțională de recunoaștere a competențelor unui aplicant, proces care se bazează pe criterii specifice. Criteriile cheie sunt astfel realizate încât să evalueze care sunt cunoștințele aplicantului, tehnicile și aptitudinile care se potrivesc cu cele ale cerințelor de intrare în instituțiile educaționale, cu rezultatele învățării programelor sau secțiilor sau/si competențelor solicitate de standardele profesionale. Dacă aplicantul întrunește aceste cerințe competențele pe care acesta le-a dobândit vor fi luate în considerare și vor fi considerate criterii de instituționalizare cu scopul de completare a programului educațional pentru a dobândi în final calificarea profesională respectivă.

Obiectivele RIA sunt: să valorizeze competențele profesionale ale unui individ și să ofere oportunități egale pentru evaluarea cunoștințelor acestora indiferent de timpul, locul și modalitatea prin care individul a dobândit cunoștințele și tehnicile practice; să susțină învățarea pe parcursul întregii vieți oferind flexibilitate între sistemul educațional și piața muncii; să îmbunătățească accesul către educație al persoanelor dezavantajate social oferind oportunități pentru acestea de a-și completa educația pentru a fi competitivi pe piața muncii susținând astfel utilitatea acestora pe piața muncii.

RIA face posibilă crearea unei relații între învățarea pe tot parcursul vieții și diferitele etape ale desăvârșirii educației. De asemenea conectează educația cu munca permițând oamenilor să achiziționeze cunoștințe, tehnici și competențe suplimentare, vizibile, ceea ce le permite punerea lor în valoare – indiferent de modalitatea prin care s-a realizat achiziția. În principiu, o persoană care dorește să-și continue studiile sau să aplice pentru o calificare profesională și care are studii sau experiență anterioară (cum ar fi cursurile formale, trainingul din cursul jobului anterior, cursuri de specializare, ori pur și simplu propria experiență) acestea să fie recunoscute în cadrul unui program de studii sau la un alt curs pe care dorește să le parcurgă în prezent. În acest mod cursurile pot fi parcurse mai repede iar persoanele pot fi astfel orientate asupra obiectivului final deoarece nu mai este nevoie să fie repetate informațiile deja învățate, ceea ce înseamnă că noile cursuri vor fi ținute asupra dobândirii de noi cunoștințe și tehnici.

RIA poate fi utilizată când se dorește continuarea studiilor întrerupte, când sunt întrunite criteriile de înscriere, când sunt schimbate programele de studiu (sau instituțiile

UNIUNEA EUROPEANĂ

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

educaționale), când se dorește să se obțină o calificare profesională, când se planifică o carieră.

- RIA permite să fie luate în considerare o parte dintr-un program atunci când se dorește obținerea unei calificări profesionale
  - studiile anterioare în instituții educaționale
  - cunoștințele și tehnicile dobândite în cursul training-urilor de la locul de muncă sau achiziționate prin studii independente
  - cunoștințele și tehnicile dobândite în timpul activității profesionale sau din alte experiențe personale

De exemplu cu ajutorul RIA poți fi recompensat promovând un subiect sau un modul din program pe baza studiilor anterioare dacă ai promovat un curs anterior similar în altă instituție educațională sau un curs practic la locul de muncă. RIA le permite indivizilor să îndeplinească criteriile de admitere care altfel nu ar putea fi acceptate; de exemplu, pentru programul de master este nevoie ca aplicantul să promoveze anumite subiecte; cu ajutorul RIA poate fi admis în departamentul respectiv datorită activităților profesionale desfășurate care sunt considerate echivalent al examenelor respective.

Cel mai important lucru este modul în care învățarea anterioară poate fi considerată echivalentă cu un program sau standard profesional. Cel care învață va trebui să fie capabil să descrie și să analizeze ceea ce a învățat prin propria sa experiență și să demonstreze că este compatibil cu rezultatele învățării ale cursului pentru care aplică. Evaluatorii vor lua decizia dacă RIA poate fi utilizată pentru admitere sau pentru a întruni standardele învățării.

- Rolul RIA în dobândirea unei profesii

RIA oferă oportunități flexibile pentru a obține o educație făcând posibilă completarea studiilor mai repede, salvând resursele instituțiilor educaționale, ale salariatului și ale studentului și dându-le lor oportunitatea de a se auto-realiza. Dar cel mai important aspect este acela că RIA permite studenților să-și îmbunătățească poziția pe piața muncii. Câștigul este mutual și în timp ce RIA permite studierea bazată pe cunoașterea anterioară din timpul muncii, instituțiile utilizează RIA pentru a câștiga persoane motivate care să aducă experiența practică către studiile teoretice și care sunt capabile să-și completeze studiile într-un timp mai scurt.

- EIA și calificarea profesională

RIA joacă un rol important în evaluarea nivelului de competențe solicitate pentru o calificare profesională. Scopul sistemului de calificări profesionale este acela de a ajuta angajații care lucrează în Estonia să fie mai competitivi, acționând ca o structură de suport pentru sistemul educațional și ajutând la evaluarea cunoștințelor și tehnicilor indivizilor indiferent de modalitatea prin care le-a achiziționat pe acestea.

Toate calificările profesionale au cerințe stabilite de către un corp profesional care stabilesc că persoanele care și-au completat o calificare și au dobândit un certificat în acest sens sunt competente în domeniul respectiv. Pentru a obține aceste cerințe este nevoie de un sistem de evaluare standardizat care să mențină standardul profesional.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

OIP/OSDRU

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

Competența actuală a aplicantului este evaluată, indiferent de modalitatea prin care a dobândit-o (prin educație formală, non-formală – ca de ex tehnici și cunoștințe dobândite în timpul instructajelor, cursurilor sau experienței profesionale, sau învățare informală). Dacă o persoană are experiență anterioară și cunoștințe care sunt similare sus ele ale cerințelor profesionale standard, au acum ocazia să o dovedească.

Este important de înțeles că nu este nevoie să fie demonstrată fiecare tehnică pe care aplicantul o afirmă că o cunoaște prin re-examinare. Aplicantul va depune documente prin care va face dovada cursurilor academice efectuate și promovate prin examen sau dovada experienței practice relevante și un certificat din partea organismului profesional care dovedește calificarea profesională.

• **Când și cum poate fi utilizată RIA?**

Persoanele care ar putea beneficia de RIA sunt:

- Cei care doresc să înceapă studiile deoarece le lipsește calificarea necesară pe care ar putea să o obțină de la un curs sau un program de studii
- Cei care doresc să studieze în afara granițelor țării dar nu pot stabili exact dacă educația lor este adecvată pentru a îndeplini cerințele instituției educaționale din țara respectivă (de ex sunt multe instituții care permit studiile de master fără un corespondent Bachelor, atât timp cât aplicantul poate demonstra că are o experiență relevantă în domeniul respectiv)
- Cei care au obținut deja o educație superioară dar doresc să și-o extindă sau au început să lucreze în alt domeniu: RIA îi poate ajuta să evite repetarea unor module deja parcurse în studiile anterioare
- Cei care doresc să-și continue studiile întrerupte
- Cei care doresc să dovedească că au tehnici și cunoștințe lucrând într-o anume calificare profesională
- Cei care doresc ca tehnicile pe care le-au dobândit informal în cursul activității profesionale sau în timpul lor liber să fie recunoscute

La nivel național, RIA este coordonată de următoarele documente:

- Acta universitară
- Acta Instituțiilor de educație înaltă profesională
- Acta instituțiilor de educație vocațională
- Standardele educației universitare
- Acta profesiilor

În plus regulamentul RIA care a fost stabilit de către instituțiile de învățământ superior împreună cu structurile profesionale care reglementează calificările profesionale.

Când se aplică pentru RIA, aplicantul:

- Verifică regulamentul RIA stabilit de către instituția de învățământ
- Verifică solicitările programului pe care doresc să îl parcurgă pentru a afla care tehnici și cunoștințe teoretice sunt avizate pentru a fi recunoscute
- Trimite o aplicație standard care conține toate datele necesare recunoașterii
- Este răspunzător pentru corectitudinea și veridicitatea informațiilor
- Trimite orice altă informație suplimentară dacă îi este solicitată

Consilierul RIA:

- Informează aplicantul cu privire la cerințele valide și la procedură
- Asistă aplicantul pentru pregătirea aplicației (dar nu o scrie el aplicație în locul acestuia)

UNIUNEA EUROPEANĂ

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

- Verifică dacă aplicația este completată corect și dacă conține toate informațiile și documentele necesare
- Oferă consiliere și suport aplicantului
- Verifică dacă procesul este corespunzător cu regulamentul

Evaluatorul RIA:

- Are experiență în zona de activitate care trebuie evaluată
- Are cunoștințe complete despre conținutul și structura programului
- Răspunde de faptul că recunoașterea învățării anterioare este conformă cu cerințele programului
- Ia o decizie în ceea ce privește întregul program de studii
- Trebuie să aprecieze corect aplicantul
- Evaluează tehnicile și cunoștințele dobândite anterior și/sau experiența profesională într-o manieră echivalentă cu evaluarea rezultatelor învățării din cursul derulării programului de studii
- Oferă feed-back aplicantului în ceea ce privește decizia luată, inclusiv recomandări pentru o aplicație viitoare, dacă este cazul.

RIA ȘI COMPLETAREA PROGRAMULUI DE STUDII

Activități desfășurate de către aplicant pentru recunoașterea învățării anterioare

1. Studierea procesului de recunoașterea învățării anterioare și regulilor RIA

Primul pas este acela de a cunoaște regulile instituției de învățământ superior în ceea ce privește RIA deoarece fiecare instituție are propriile reguli și propriile taxe; ca urmare aplicantul trebuie să le cunoască înainte de a face aplicația.

Următoarea etapă este autoevaluarea care pentru unii aplicanți poate fi ușor de realizat dar pentru alții pare a fi dificilă. Aplicantul trebuie să ia în considerare experiența pe care a dobândit-o în viață și să scrie un eseu despre aceasta, subliniind sarcinile pe care le-a îndeplinit ca nursă și tehnicile pe care le cunoaște. Poate fi nevoie de ajutorul unui consilier de carieră care să-i explice aplicantului cum să evidențieze cunoștințele și tehnicile dobândite la locul de muncă.

O altă alternativă este concentrarea pe programul pe care aplicantul dorește să-l urmeze. Dacă acest program specifică tehnicile și cunoștințele pe care trebuie să le ai pentru a-l promova, atunci aplicantul demonstrează că în activitatea pe care a desfășurat-o până în prezent le-a dobândit. Consilierul instituției sfătuie aplicantul cum funcționează procesul de aplicație. În situațiile mai complicate, consilierul instituțional se poate consulta cu evaluatorul (care poate fi managerul programului, președintele comitetului RIA, alții) programului relevant.

Se poate începe și de la "ambele capete" în același timp, dacă aplicantul poate face referire la ceea ce cunoaște și ce face din ceea ce trebuie realizat în cadrul programului la care aplică dar și ce a dobândit în cursul activității sale personale. În acest sens nu este atât de important ca să existe o corespondență identică a ceea ce a învățat aplicantul anterior și ceea ce programul ar oferi spre învățare ci trebuie subliniate rezultatele învățării care trebuie să fie aceleași cu ale programului pentru care aplicantul face solicitarea.

Întrebările la care trebuie să se răspundă în cursul analizei sunt:

- Ce cunoștințe și tehnici posed și care ar putea fi recunoscute în cadrul RIA și în contextul programului la care aplic?
- Cunoștințele mele corespund celor rezultate în urma frecventării acestui program?

UNIUNEA EUROPEANĂ

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

- Este ceea ce am învățat la un nivel suficient de bun ca să utilizez RIA sau ar fi mai bine pentru mine dacă aș studia suplimentar acest domeniu?

Aplicantul trebuie să nu uite că RIA este un proces care necesită timp de când aplicantul a luat decizia să aplice și până când a fost depusă aplicația. În reglementările instituțiilor de învățământ superior de obicei se menționează de cât timp este nevoie pentru a pregăti această documentație. Subiectele sau modulele recunoscute pe baza RIA au impact asupra gradului de recunoaștere și implicit asupra taxei școlare (suma pe care aplicantul trebuie să o plătească pentru modulele nerecunoscute, care au mai rămas de parcurs).

RIA influențează evoluția studiilor academice, așa că un student part-time trebuie să fie capabil să utilizeze RIA pentru a deveni un student full-time. RIA poate avea o influență dramatică asupra aplicantului. Este important ca aplicantul să se gândească bine înainte să aplice pentru RIA și să facă aplicația în timp util, ținând cont de ultima dată până la care se pot face aplicațiile. De obicei nu există o limită pentru câte aplicații pot fi făcute, așa că aplicantul poate să mai încerce dacă este necesar și de câte ori este necesar.

Altfel procesul poate să sperie un pic și să pară complicat la început motiv pentru care aplicantul nu va fi singur și va fi îndrumat de către un consilier în care aplicantul trebuie să aibă încredere. Consilierii RIA lucrează în instituțiile de învățământ superior și sunt acolo pentru a oferi informații și asistență pentru persoanele care vor să aplice pentru RIA. În plus pe lângă GHIDUL aplicantului există informații și la pagina de internet a RIA (VOTA): <http://vota.aechimedes.ee/>. Această pagină web include și link-uri pentru cursurile e-learning care explică atât procesul de aplicații RIA cât și învățarea tehnicilor de auto-analiză.

Documentele și materialele care pot fi folosite ca dovezi și care pot fi atașate aplicației RIA sunt:

- Rapoarte academic
- Certificate de cursuri
- Diplome
- Contracte de schimburi studențești
- Descrierea jobului
- Curriculum vitae
- Analiza a ceea ce a învățat aplicantul din experiența profesională
- Portofoliul de studio
- Raportul de stagiu
- Programa de studio
- Certificatul profesional
- Reflexie asupra propriei activități
- Proiecte pe care le-a organizat sau documente care să evidențieze participarea la un proiect
- Scrisoare de recomandare din partea angajatorului
- Exemplificări ale activității desfășurate (de ex materiale de studiu, ghiduri după care a studiat)
- Pașaportul lingvistic Europass

Dovezile trebuie să arate că:

- Ce fel de muncă a desfășurat aplicantul și ce cunoștințe/tehnici a dobândit pe parcursul acesteia
- Cunoștințele/tehnicele dobândite sunt la nivelul celor cerute de către programul la care se face aplicația (de exemplu despre râme se învață prin joacă împreună cu prietenii la grădiniță, la școală la ora de biologie dar și în timpul unei cercetări făcute la universitate – dar cu asta nu înseamnă că acele cunoștințe dobândite în prima situație sunt la nivelul celor dobândite în ultima exemplificare).
- Există o relație între cunoștințele teoretice și cele tehnicile practice.
- Cunoștințele teoretice și cele practice sunt actuale
- Dosarul este relevant pentru domeniul pentru care s-a făcut aplicația

Obs: Principiile acestui ghid se vor aplica tuturor categoriilor de asistenți (asistenți medicali generaliști, asistenți de farmacie, asistenți de nutriție, asistenți BFKT, asistenți de laborator clinic, asistenți de radiologie.